СAРМАНОВСКИЙ
МУНИЦИПАЛЬНЫЙ РАЙОН
САКЛОВ-БАШСКОЕ СЕЛЬСКОЕ
ПОСЕЛЕНИЕ
ул. Ленина, д. 93 а,
с. Саклов-Баш, 423373.
Телефон: (85559) 4-33-38
E-mail: Sakb.Sar@tatar.ru

Татарстан Республикасы
САРМАН МУНИЦИПАЛЬ
РАЙОНЫ
САКЛАУБАШ АВЫЛ ҖИРЛЕГЕ
Ленин урамы, 93 а йорт,
Саклаубаш авылы, 423373.
Телефон: (85559) 4-33-38
E-mail: Sakb.Sar@tatar.ru

ИНН/КПП 1636005510/164701001

ПОСТАНОВЛЕНИЕ **КАРАР**

№ 18 19.09.2025

Татарстан Республикасы Сарман муниципаль районы Саклаубаш авыл җирлегенең коммуналь инфраструктураны комплекслы үстерү программасын раслау турында

«Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131 номерлы Федераль законның 17 статьясындагы 1 өлешенең 6.1 пункты, РФ Хөкүмәтенең «җирлекләрнең, шәһәр округларының коммуналь инфраструктура системаларын комплекслы үстерү программаларына таләпләрне раслау турында» 2013 елның 14 июнендәге 502 номерлы карары (2023 елның 28 ноябрендәге редакциясе) нигезендә Саклаубаш авыл Советы Башкарма комитеты Сарман муниципаль районы җирлекләре карар бирә::

1. Татарстан Республикасы Сарман муниципаль районы Саклаубаш авыл җирлегенең коммуналь инфраструктураны комплекслы үстерү программасын кушымта нигезендә расларга.
2. Әлеге карарны «Татарстан Республикасының хокукый мәгълүматның рәсми порталында» халыкка җиткерергә (PRAVO.TATARSTAN.RU) һәм Татарстан Республикасы Сарман муниципаль районының рәсми сайтында.
3. Әлеге карарның үтәлешен контрольдә тотуны үземдә калдырам.

Саклаубаш авыл
җирлеге Башкарма
комитет җитәкчесе Л.М.Габидуллина

КОМПЛЕКСЛЫ ҮСЕШ ПРОГРАММАСЫ

КОММУНАЛЬ ИНФРАСТРУКТУРА

САКЛАУБАШ АВЫЛ ҖИРЛЕГЕ

ТР САРМАН МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ

2025-2035 ЕЛЛАРГА

Саклаубаш авылы

2025

Саклаубаш авыл җирлеге

Башкарма комитет карары

белән расланды

19.09.2025 №18

ПРОГРАММАНЫҢ ПАСПОРТЫ

Программа исеме	2025-2035 ЕЛЛАРГА ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ САРМАН МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫНЫҢ САКЛАУБАШ АВЫЛ ҖИРЛЕГЕНЕҢ КОММУНАЛЬ ИНФРАСТРУКТУРАСЫН КОМПЛЕКСЛЫ ҮСТЕРҮ ПРОГРАММАСЫ
Программаны эшләү өчен нигез	Саклаубаш авыл җирлеге башкарма комитеты җитәкчесенең Саклаубаш авыл җирлеге халкын коммуналь челтәрләрнең сыйфатлы хезмәт күрсәтүләре һәм норматив сыйфатлы эчәр су белән җитәрлек күләмдә тәэмин итү, шул нигездә халыкның сәламәтлеген яхшырту һәм социаль-икътисадый вәзгыятьне савыктыру мәсьәләләрен хәл итү турында карары.
Программаны төп эшләүчеләр	Саклаубаш авыл җирлеге башкарма комитеты
Программаның заказчысы	Саклаубаш авыл җирлеге башкарма комитеты
Программаның төп чараларын башкаручылар	Саклаубаш авыл җирлеге башкарма комитеты, районның коммуналь комплексы оешмалары, башка оешмалар
Программаның максатлары	Авыл җирлеге халкын коммуналь челтәрләрнең сыйфатлы хезмәт күрсәтүләре һәм норматив сыйфатлы эчәр су белән җитәрлек күләмдә тәэмин итү; шул нигездә халыкның сәламәтлеген яхшырту; Саклаубаш авыл җирлеге территориясендә социаль-экологик хәлне сәламәтләндерү.
Программаның бурычлары	- әлеге программа максатларына ирешү өчен финанс, матди-техник ресурсларны, җитештерү потенциалын берләштерү; - үзәкләштерелгән су белән тәэмин итү объектларында су сыйфаты күрсәткечләренең санитария нормалары таләпләренә туры килүен тәэмин итү өчен гомуми төзелеш эшләре үткәрү; - ташландык суларны агызу объектларында гомуми төзелеш эшләрен башкару; - суны экономияле тотуга юнәлдерелгән чаралар үткәрү; - торак пунктларда автоном су чыганакларында су әзерләү һәм зарарсызландыру технологияләрен кертү эшен дәвам итү

	- торак пунктларда төче су ятмаларын барлау һәм скважиналарны төзекләндерү - суүткәргеч челтәрләрен һәм су белән тәэмин итү системаларын реконструкцияләү.
Программаны гамәлгә ашыру сроклары һәм этаплары	2025 – 2035 еллар
Программаны финанслауга ихтыяҗ күләмнәре	Эшләнгән программа нигезендә
Программаның үтәлешен тикшереп торуны оештыру	Эшләнгән программа нигезендә
Көтелгән нәтиҗәләр	Җирлекнең коммуналь инфраструктурасын модернизацияләү һәм яңарту, эксплуатация чыгымнарын киметү; кеше тормышына яный торган авария хәлләре килеп чыгу сәбәпләрен бетерү, әйләнә-тирә мохитнең экологик торышын яхшырту. Су белән тәэмин итүне һәм ташландык суларны агызуны үстерү: - су белән тәэмин итүнең ышанычлылыгын арттыру: экологик иминлекне арттыру; - эчә торган суның сыйфаты параметрларының билгеләнгән нормативларга туры килүе; -су югалту дәрәҗәсен 5 кә кадәр киметү%; - бер продукциягә эксплуатация чыгымнарын киметү. Көнкүреш калдыкларын утильләштерү: - җирлек территориясендә санитария хәлен яхшырту; экологик торышны яхшырту; - көнкүреш һәм сәнәгать калдыкларын оештыруны, утильләштерүне һәм эшкәртүне тәэмин итү. Газ белән тәэмин итүне үстерү: - кулланучыларны газ белән тәэмин итү. Электр белән тәэмин итүне үстерү: - кулланучыларны электр белән тәэмин итү хезмәте белән тәэмин итү.

Әлеге программада кулланыла торган төп төшенчәләр

Әлеге программада түбәндәге төп төшенчәләр кулланыла:

1) коммуналь комплекс оешмасы-җылылык, су белән тәэмин итүне, ташландык суларны агызуны һәм чистартуны тәэмин итү максатларында товарлар җитештерү (хезмәтләр күрсәтү) өчен файдаланыла торган (файдаланыла торган) инженерлык инфраструктурасын эксплуатацияләүне гамәлгә ашыручы һәм (яисә) каты көнкүреш объектларын утильләштерү (күмү) өчен файдаланыла торган объектларны эксплуатацияләүне гамәлгә ашыручы барлык оештыру-хокукый рәвешләрендәге юридик зат калдыклар;

2) инженерлык инфраструктурасы-муниципаль берәмлекләр территорияләре чикләрендә урнашкан (тулысынча яисә өлешчә) һәм шушы муниципаль берәмлекләрнең кулланучылар ихтыяҗлары өчен билгеләнгән Җылылык, су белән тәэмин итү, ташландык суларны агызу һәм чистарту өлкәсендә файдаланыла торган җитештерү һәм мөлкәт объектлары, шул исәптән торба үткәргечләр, электр тапшыру линияләре һәм башка объектлар җыелмасы;

3) каты көнкүреш калдыкларын утильләштерү (күмү) өчен файдаланыла торган объектлар-каты көнкүреш калдыкларын утильләштерү (күмү) өчен турыдан-туры файдаланыла торган объектлар;

4) коммуналь комплекс оешмасының җитештерү программасы - әлеге оешманың җылылык, су белән тәэмин итү, ташландык суларны агызу һәм чистарту, каты көнкүреш калдыкларын утильләштерү (күмү) өлкәсендә аның тарафыннан товарлар җитештерүне (хезмәтләр күрсәтүне) тәэмин итү буенча эшчәнлек программасы, ул әлеге оешма тарафыннан файдаланыла торган инженерлык инфраструктурасын һәм (яисә) утильләштерү өчен файдаланыла торган объектларны реконструкцияләү чараларын үз эченә ала (каты көнкүреш калдыкларын күмү) (алга таба шулай ук-җитештерү программасы);

5) муниципаль берәмлекнең коммуналь инфраструктурасын комплекслы үстерү программасы - каты көнкүреш калдыкларын утильләштерү (күмү) өчен файдаланыла торган коммуналь инфраструктураны һәм объектларны төзү һәм модернизацияләү программасы, ул әлеге системаларны һәм объектларны торак һәм сәнәгать төзелеше ихтыяҗлары нигезендә үстерүне, кулланучылар өчен җитештерелә торган товарларның (күрсәтелә торган хезмәтләрнең) сыйфатын яхшыртуны, муниципаль берәмлек территориясендә экологик хәлне яхшыртуны тәэмин итә (алга таба - инженерлык инфраструктурасын комплекслы үстерү программасы);

6) коммуналь инфраструктураны үстерү буенча коммуналь комплекс оештыруның инвестиция программасы-коммуналь комплексны оештыру өчен җирле үзидарә органнары тарафыннан билгеләнә торган, коммуналь инфраструктура системаларын комплекслы үстерү программасын гамәлгә ашыру максатларында көнкүреш калдыкларын утильләштерү (күмү) өчен файдаланыла торган коммуналь инфраструктура һәм объектлар төзүне һәм (яисә) модернизацияләүне финанслау программасы (алга таба шулай ук-инвестиция программасы);

7) коммуналь комплекс оешмалары товарларына һәм хезмәт күрсәтүләренә тарифлар - коммуналь комплекс оешмалары товарларына һәм хезмәт күрсәтүләренә тарифларга өстәмәләрне исәпкә алмыйча, алар җитештерә торган товарлар (күрсәтелә торган хезмәтләр) өчен коммуналь комплекс оешмалары белән исәп-хисаплар башкарыла торган һәм кулланучылар өчен бәягә (тарифка) кертелә торган бәя ставкалары;

8) кулланучылар өчен бәяләр (тарифлар) - кулланучылар өчен бәяләргә (тарифларга) өстәмәләрне исәпкә алмыйча, су белән тәэмин итүне, ташландык суларны агызуны һәм чистартуны, каты көнкүреш калдыкларын утильләштерүне (күмүне) тәэмин итү максатларында товарлар җитештерүне (хезмәтләр күрсәтүне) тәэмин итүче коммуналь комплекс оешмалары товарларына һәм хезмәт күрсәтүләренә тарифларны үз эченә алган бәя ставкалары;

9) яңа төзелә торган (реконструкцияләнә торган) күчемсез мөлкәт объектларын (биналарны, төзелмәләрне, корылмаларны, башка объектларны) коммуналь инфраструктурага тоташтыру тарифы-күрсәтелгән күчемсез мөлкәт объектларын инженер-техник тәэмин итү челтәрләренә тоташтыру өчен түләүне барлыкка китерә торган бәя ставкасы (алга таба-коммуналь инфраструктура системасына тоташтыру тарифы);

10) коммуналь комплексны оештыруның коммуналь инфраструктурага тоташтыруга тарифы - коммуналь комплексны оештыру өчен билгеләнә торган һәм коммуналь комплексны оештыруның инвестиция программасын финанслау өчен кулланыла торган бәя ставкасы (алга таба шулай ук-коммуналь комплексны оештыруның тоташтыруга тарифы);

11) инженер-техник тәэмин итү челтәрләренә тоташтырган өчен түләү - бина, төзелеш, корылма, башка объект төзүне гамәлгә ашыручы затлар кертә торган түләү, шулай ук бинаны, төзелешне, корылманы, башка объектны реконструкцияләүне гамәлгә ашыручы затлар кертә торган түләү, әгәр әлеге реконструкция реконструкцияләнә торган бинаның, корылманың куллану йөкләнешен арттыруга китерсә, корылма, башка объект (алга таба шулай ук - тоташтыру өчен түләү);

12) кулланучылар өчен бәягә (тарифка) өстәмә - кулланучыларның коммуналь комплекс оешмалары белән исәп - хисап ясаганда исәпкә алына торган, коммуналь комплекс оешмаларының инвестиция программаларын финанслау максатларында билгеләнә торган һәм аның гомуми күләме коммуналь инфраструктураны үстерү буенча инвестиция программаларын гамәлгә ашыручы коммуналь комплекс оешмаларының товарларына һәм хезмәт күрсәтүләренә тарифларга өстәмә суммасына туры килә торган бәя ставкасы (алга таба шулай ук-кулланучылар өчен бәягә (тарифка) өстәмә);

13) коммуналь комплексны оештыру товарларына һәм хезмәт күрсәтүләренә тарифларга өстәмә-кулланучылар өчен бәягә (тарифка) өстәмә нигезендә коммуналь комплексны оештыру өчен билгеләнә торган бәя ставкасы ул җитештерә торган товарлар (күрсәтелә торган хезмәтләр) өчен күрсәтелгән оешма белән исәп-хисаплар ясаганда исәпкә алына һәм коммуналь комплексны оештыруның инвестиция программасын финанслау өчен кулланыла;

14) тарифлар һәм өстәмәләр - коммуналь комплекс оешмалары товарларына һәм хезмәт күрсәтүләренә Тарифлар, инженерлык инфраструктурасына тоташтыруга тарифлар, коммуналь комплекс оешмаларының тоташтыруга тарифлары, шулай ук Коммуналь комплекс оешмалары товарларына һәм хезмәт күрсәтүләренә тарифларга өстәмәләр һәм кулланучылар өчен бәяләргә (тарифларга) Федераль «коммуналь комплекс оешмаларының тарифларын җайга салу нигезләре турында» 2004 елның 30 декабрендәге 210-ФЗ номерлы законы (2005 елның 26 декабрендәге Федераль закон редакциясендә) No 184-ФЗ) һәм Россия Федерациясе Хөкүмәте тарафыннан раслана торган кагыйдәләр белән;

15) коммуналь комплексны оештыруның җитештерү программасы һәм инвестиция программасы үтәлешен мониторинглау-коммуналь комплексны оештыруның җитештерү программасы һәм инвестиция программасы үтәлеше турындагы мәгълүматны, шулай ук каты көнкүреш калдыкларын утильләштерү (күмү) өчен файдаланыла торган коммуналь инфраструктураның һәм объектларның торышы һәм үсеше турындагы мәгълүматны вакытлыча җыю һәм анализлау;

16) коммуналь комплекс оешмалары товарларын һәм хезмәт күрсәтүләрен кулланучыларның файдалана алуы - кулланучылар өчен бәяләрне (тарифларны) һәм кулланучылар өчен бәяләргә (тарифларга) өстәмәләрне исәпкә алып, коммуналь комплекс оешмаларының тиешле товарларын һәм хезмәт күрсәтүләрен кулланучыларның сатып алу һәм түләү мөмкинлеге;

17) җылылык, су белән тәэмин итү, су агызу, каты көнкүреш калдыкларын утильләштерү (күмү) өлкәсендә коммуналь комплекс оешмалары товарларын һәм хезмәт күрсәтүләрен кулланучылар-шартнамә буенча электр һәм җылылык энергиясен, суны, каты көнкүреш калдыкларын агызу һәм утильләштерү (күмү) буенча хезмәт күрсәтүләрне үз хуҗалык - көнкүреш һәм (яисә) җитештерү ихтыяҗлары өчен сатып алучы затлар (алга таба-кулланучылар). Торак секторында җылылык, су белән тәэмин итү, су агызу, каты көнкүреш калдыкларын утильләштерү (күмү) өлкәсендә күрсәтелгән оешмаларның товарларын һәм хезмәт күрсәтүләрен кулланучылар булып:

а) күпфатирлы йортларда-әлеге күпфатирлы йорттагы урыннардан файдаланучы затларга коммуналь хезмәтләр күрсәтү өчен югарыда күрсәтелгән товарларны һәм хезмәт күрсәтүләрне сатып алучы торак милекчеләре ширкәтләре, идарәче оешмалар яисә күпфатирлы йортка урыннар милекчеләре турыдан-туры идарә иткән очракта күпфатирлы йорттагы урыннар милекчеләре;

б) торак йортта-шушы йортның милекчесе яисә коммуналь хезмәтләр күрсәтүче ул вәкаләт биргән зат;

18) коммуналь комплекс оештыруның финанс ихтыяҗлары - коммуналь комплекс оештыруның коммуналь инфраструктураны үстерү буенча җитештерү программасын һәм (яисә) инвестиция программасын үтәү өчен кирәкле тарифлар һәм өстәмәләр буенча коммуналь комплекс оештыру товарларын (хезмәтләр күрсәтүне) реализацияләүдән акчалар күләменең исәп-хисап күрсәткечләре.

Муниципаль берәмлеккә кыскача характеристика

Саклаубаш авыл җирлеге составына әлеге канун нигезендә түбәндәгеләр керә: Саклаубаш авылы (административ үзәк, ул район үзәгеннән 37 км ераклыкта урнашкан Сарман авылы), сулык саклау авылы, Алга авылы һәм Яңа Саклау авылы. Җирлек Татарстан Республикасының көнчыгышында, Сарман муниципаль районының төньяк өлешендә урнашкан. Саклаубаш авыл җирлеге көнчыгышта һәм төньякта Мөслим муниципаль районы, көнбатышта Минзәлә муниципаль районы һәм Карашай Саклау авыл җирлеге, көньякта Сарман муниципаль районының Иске Имән авыл җирлеге белән чиктәш.

Общая площадь саклов-башского сельского поселения составляет 8408,6 га, в т. ч. площадь населенных пунктов 303,02 га, из них: с. саклов – Баш-148,81 га, д. Сулы – саклово – 55,99 га, д. Алга-33,36 га., д. Новое Саклово-64,86 га

Саклаубаш авыл җирлегенең җирләре уңдырышлы. Климаты уртача дымлы. Умартачылык, терлекчелек һәм үсемлекчелек өчен шартлар бар. Җирлек территориясе буйлап Сакловасу һәм Минзәлә елгалары-региональ әһәмияттәге табигать һәйкәлләре ага.

Җирлек территориясендә нефть чыгаруны Ромашкино нефть ятмасы территориясендә «Татнефть» ААҖ, Мөслим нефть ятмасы территориясендә «Меллянефть» ААҖ һәм Минзәлә лицензияле участогы территориясендә «Асек» ААҖ алып бара.

Җирлектә бер гомуми белем бирү мәктәбе, балалар бакчасы, ике авыл мәдәният йорты, ике китапханә, фельдшер-акушерлык пункты, Саклык банкы бүлекчәсе, почта бүлекчәсе, «Туган як "агрофирмасы" ҖЧҖ Авыл хуҗалыгы предприятиесе бар.

Җирлектә массакүләм ял итү (Сабантуй үткәрү өчен) зоналары бар.

Саклаубаш авыл җирлегенең Татарстан Республикасының башка районнары һәм Россия регионнары белән транспорт элемтәсе хәзерге вакытта региональ һәм федераль автомобиль юллары аша гамәлгә ашырыла.

Саклаубаш авыл җирлегенең төп транспорт күчәре булып Региональ яисә муниципальара әһәмияттәге «Мөслим – Саклаубаш-Юлтимер " районара автомобиль юлы тора. Ул Саклаубаш авыл җирлеген киңлек юнәлешендә көнчыгыштан көнбатышка таба кисеп үтә, җирлекнең административ үзәге Саклаубаш авылы аша уза. Аннан төньякка региональ яисә муниципальара әһәмияттәге «Саклов-Баш – Сулылы-Саклов»җирле автомобиль юлы тармаклана. Көньяк юнәлештә «Саклаубаш-Алга " автомобиль юлы уза.

Инженерлык инфраструктурасының торышы

Су белән тәэмин итү

Саклаубаш авыл җирлеген хуҗалык-эчәр су белән тәэмин итүнең төп чыганагы булып җир асты сулары тора. Халык суны артезиан скважиналарыннан да, чишмәләрдән дә файдалана. Халыкка хезмәт күрсәтә торган су белән тәэмин итүнең гамәлдәге барлык системалары мөстәкыйль (һәр торак пункт өчен эшләнгән) һәм бер-берсе белән берничек тә бәйле түгел. Суүткәргеч челтәрләре су сүтү колонкалары белән җиһазландырылган. Янгынга каршы су запасы су башняларында саклана. Су башнясы поселокның су куллануын көйли, челтәрдә кирәкле басым ясый, шулай ук 10 минутлык янгынга каршы су запасын саклый.
Җитештерү билгеләнешендәге объектларны һәм агросәнәгать комплексын су белән тәэмин итү үз су белән тәэмин итү чыганакларыннан (артезиан скважиналарыннан) гамәлгә ашырыла.
Суүткәргеч челтәренең проблемалы характеристикалары булып:
- суүткәргеч челтәренең искерүе, арматураның искерүе. Шуңа бәйле рәвештә еш кына аварияләр һәм агып чыгулар була, һәм шуның нәтиҗәсендә үз ихтыяҗларына су югалтулар арта.;
- корыч суүткәргечләрнең коррозиясе аркасында суның икенчел пычрануы.
Җирлек территориясендә шәһәр төзелеше эшчәнлеген гамәлгә ашырганда торак пунктлар территорияләрен, аларның үсешенә карап, этаплап үзәкләштерелгән су агызу системасы белән тәэмин итү мөмкинлеген күздә тоту тәкъдим ителә. Үзәкләштерелгән су агызу системасын формалаштыру буенча планлаштырыла торган чаралар территорияне планлаштыру документациясен әзерләү стадиясендә билгеләнергә тиеш.

Канализация

Саклаубаш авыл җирлегендә су агызуның үзәкләштерелгән системасы юк.
Халыкның төп өлеше су үткәрми торган стеналы һәм төбе булган калкулыклардан файдалана. Индивидуаль төзелеш йортларында чокырларны мөстәкыйль ысул белән ясыйлар.

Территорияне санитар чистарту

Бу бүлектә каты һәм сыек көнкүреш калдыкларын оештыру, җыю, бетерү, зарарсызландыру, шулай ук поселок территорияләрен җыештыру мәсьәләләре карала.
Атмосфера һавасын, су ресурсларын саклау, зарарлы йогынты чыганакларын ачыклау, утильләштерелми торган сәнәгать калдыкларын бетерү, зарарсызландыру мәсьәләләре «әйләнә-тирә мохитне саклау»бүлегендә карала.
Гамәлдәге төзелеш каты көнкүреш калдыклары барлыкка килү чыганагы булып тора. Аларны шартлы рәвештә 4 нче һәм 5 нче класслы куркынычлы калдыкларга кертергә

мөмкин. Көнкүреш калдыклары торак пунктлар янындагы санкцияләнгән чүплекләргә чыгарыла.

Җылылык белән тәэмин итү

Саклаубаш авыл җирлеге территориясендә җылылык белән үзәкләштерелгән тәэмин итү юк.

Төзелешләрне җылыту җылылык белән тәэмин итүнең локаль чыганакларыннан - түбән басымлы табигый газда эшләүче бер контурлы индивидуаль көнкүреш казаннарыннан гамәлгә ашырыла.

Саклаубаш авыл җирлегенең җәмәгать учреждениеләре (төп гомуми белем бирү мәктәбе, мәдәният йорты) 100 кВт һәм аннан да азрак куәтле котельныйлардан файдаланалар. Авылда булган котельныйларга мәгълүматлар бирелмәгән.

Газ белән тәэмин итү

Хәзерге вакытта Саклаубаш авыл җирлеген газ белән тәэмин итү югары басымлы магистраль газүткәргечтән, бүлгеч газүткәргечләр һәм «Сарман»ГРС газ бүлү станциясе аша башкарыла. Табигый газ Саклаубаш авыл җирлегенең авыл торак пунктларына ГРСТАН Бистәара югары басымлы газүткәргечләр буенча газ бүлү пунктларына (ГРП, ШРП) кадәр бирелә. Аннары түбән басым челтәрләре буенча турыдан-туры кулланучыга.

Электр белән тәэмин итү

Үзәкләштерелгән электр белән тәэмин итү системасын үстерү күздә тотылмый.

Элемтә

Телефон һәм кәрәзле элемтә, цифрлы тапшырулар, интернет бар.

Элемтә турыдан-туры туклану зонасы белән шкаф системасы аша оештырылган.

Линия хуҗалыгы – кабель-һава хуҗалыгы, траншеяларда һәм кабель канализациясендә һәм Терәкләрдә һава буенча кабельләр белән башкарылган. Кабельләр тибы: җепсел-оптик кабельләр, бер дүртле КСПП.

Телефон станцияләре Россиянең бөтен территориясе белән шәһәрара элемтәләрне, шулай ук, БДБ илләрен дә кертеп, халыкара сөйләшүләрне тәэмин итә.

Шәһәрара элемтә җепселле-оптик тапшырулар линиясе аша оештырылган. Татарстан Республикасы буенча физик божра оештырылган, ул каналларны җитәрлек күләмдә файдаланырга мөмкинлек бирә.

2. Программаның төп максатлары һәм бурычлары, аны гамәлгә ашыру сроклары һәм этаплары

Инженерлык инфраструктурасын үстерү гамәлләре

1. Су белән тәэмин итү

Килеп туган вәзгыятьтә җирлек халкын эчәр су белән тәэмин итү проблемасын хәл итү өчен дәүләт хакимияте органнары, муниципаль берәмлекләрнең авыл һәм шәһәр җирлекләре органнары, кызыксынган оешмалар катнашында җир асты суларының барланган запасларын үзләштерүне көчәйтергә, яңа чыганакларны ачыклау эшләрен киңәйтергә кирәк. Моннан тыш, авыл торак пунктларында автоном су чыганаклары төзү практикасын дәвам итәргә, су белән тәэмин итү һәм ташландык суларны агызу буенча капиталь объектлар төзергә, гамәлдәге су белән тәэмин итү системаларын реконструкцияләргә һәм гамәлдәге су әзерләү корылмаларында нәтиҗәле техник чишелешләр кертергә кирәк.

Әлеге программаның максатлары булып:

- Саклаубаш авыл җирлеге халкын норматив сыйфатлы эчәр су белән җитәрлек күләмдә тәэмин итү;
- шушы нигездә халыкның сәламәтлеге торышын яхшырту;
- Саклаубаш авыл җирлеге территориясендә социаль-экологик хәлне яхшырту.

Программаның бурычлары:

- әлеге программа максатларына ирешү өчен финанс, матди-техник ресурсларны һәм җитештерү потенциалын берләштерү;
- үзәкләштерелгән су белән тәэмин итү объектларында су сыйфаты күрсәткечләренең санитария нормалары таләпләренә туры килүен тәэмин итү өчен гомуми төзелеш эшләре үткәрү;
- суны экономияле тотуга юнәлдерелгән чаралар үткәрү;
- Саклаубаш авыл җирлегендә автоном су җыю чыганакларында су әзерләү һәм зарарсызландыру технологияләрен гамәлгә кертү эшен дәвам итү;
- җирлекнең торак пунктларында төче су ятмаларын барлау һәм скважиналарны төзекләндерү;
- сүүткәргеч челтәрләрен һәм су белән тәэмин итү системаларын реконструкцияләү.
- торак секторын үстерү һәм торак төзелеше өчен җир кишәрлекләрен комплекслы үзләштерү өчен шартлар тудыру;
- халыкка коммуналь хезмәтләр күрсәтүнең сыйфатын һәм ышанычлылыгын күтәрү, гамәлдәге төзелеш урыннарында аларның торышын яхшыртуның һәм торак төзелеше күләмнәрен арттыруның максатчан параметрларын тәэмин итү өчен коммуналь инфраструктураны үстерү һәм модернизацияләү мөмкинлекләрен тәэмин итү.

Гомуми су куллану торак һәм җәмәгать биналарында хуҗалык-эчү ихтыяҗларына, тышкы янгын сүндерүгә, урамнарга һәм яшел үсентеләргә су сибүгә тотылуны үз эченә ала.

Халыкның хуҗалык-эчү ихтыяҗларына исәпләнгән Су чыгымнары 2.04.02-84* п.2.1 буенча кабул ителгән биналарны (санитария-техник җиһазларны) төзекләндерү дәрәҗәсенә һәм су куллануның тәүлеклек һәм сәгать тигезсезлеге коэффициентларына бәйле рәвештә бер кешегә су куллану нормаларыннан чыгып исәпләнә. Суны чагыштырмача куллану хуҗалык-эчү һәм көнкүреш ихтыяҗларына җәмәгать биналарындагы су чыгымнарын үз эченә ала.

Тышкы янгын сүндерүгә су чыгымы нормасы һәм торак пунктта бер үк вакытта янгыннар саны СНиП 2.04.02-84* 5 таблицасы нигезендә халык санына һәм төзелеш катларына бәйле рәвештә кабул ителгән һәм гамәлдәге хәлгә һәм генераль планны гамәлгә ашыруның барлык срокларына 5л/с (су чыгымы 5 л/с булган 1 янгын) тәшкил итәчәк. Янгынны сүндерү вакыты-3 сәгать.

Урамнарга һәм яшел үсентеләргә су сибү нормасы СНиП 2.04.01 - 85* 3 нче таблица 1 нче искәрмә буенча кабул ителгән һәм 1 кешегә тәүлегенә 60 л тәшкил итәчәк.

Гамәлдәге хәлгә, генераль планны гамәлгә ашыруның барлык срокларына исәп-хисап нәтиҗәләре таблицада күрсәтелгән.

Удельные нормы водопотребления

№ пп	**төзенкләндерү дәрәҗәсе**	**л/тәүлек**
1	Эчке суүткәргеч, канализация, үзәкләштерелгән кайнар су белән тәэмин итү белән җиһазландырылган 1 бина	250
2	шулай ук җирле су җылыткычлары белән	190
3	Шулай ук ваннвсыз	120
4	Су бүлү колонкаларыннан су кулланучы 4 йорт	40

Су белән тәэмин итүне үстерүнең төп юнәлешләре-район халкын эчә торган сыйфатлы су белән өзлексез тәэмин итү, системаларның ышанычлылыгын арттыру, челтәрләрдә аварияләр санын киметү, челтәрләрнең үткәрү сәләтен арттыру, су югалтуларын киметү.

Үсеш концепциясен гамәлгә ашыру кысаларында түбәндәге чараларны үтәү карала:

1. Саклов-Башода беренче чиратта яңа скважина бораулау;

2. Саклаубаш авылында су җыю манараларын һәм савытларны реконструкцияләү ,

Түбән Бикмәт һәм Петровка авыллары;

3. Саклаубаш, Түбән Бикмәт, Петровка авылларында насос җайланмаларын 1әр данә алмаштыру;

4. торак пунктларны үзәкләштерелгән су белән тәэмин итү системасы белән тәэмин итү, янгын гидрантлары урнаштырып һәм турыдан-туры торак йортларга һәм халыкка хезмәт күрсәтү предприятиеләренә су кертеп, урамнар буйлап боҗралы сүүткәргеч челтәре оештырып;

5. саклау-Башо авылында – 1,3 км, Түбән Бикмәт авылында – 1,5 км,Петровка авылында–1,2 км заманча технологияләр нигезендә заманча материаллардан торбалар кулланып су белән тәэмин итү челтәрләрен реконструкцияләү һәм алыштыру.

6. Саклаубаш авылында яңа су челтәрләре төзү-беренче чиратта (3,5 км) һәм исәпләнгән срокка (3,5 км).

7. су җыю башняларын һәм артезиан скважиналарын исәпкә алу приборлары белән җиһазлау, диспетчерлаштыру системасын кертү;

8. кулланучыларның суны рациональ тотуына һәм су белән тәэмин итү системасында су сыйфатын мониторинглау системасын камилләштерүгә контрольне көчәйтү.

Агросәнәгать комплексының гамәлдәге һәм тәкъдим ителә торган эре объектларын (терлекчелек фермаларын) су белән тәэмин итүне үз су белән тәэмин итү чыганакларыннан оештыру тәкъдим ителә (арт.скважиналар, чишмәләр каптажы һ. б.).

Скважиналарның урыны һәм саны сынау суырткычларыннан һәм скважина дебитын билгеләгәннән соң төгәл ачыклана.

Сүүткәргечнең диаметрларын, челтәрләрен һәм корылмаларын исәпләү, территорияне проектлауның геологик, геоморфологик һәм гидрогеологик шартларын исәпкә алып, проектлауның алдагы стадияләрендә башкарыла.

2. Су җибәрү

Җирлек территориясендә шәһәр төзелеше эшчәнлеген гамәлгә ашырганда торак пунктлар территорияләрен, аларның үсешенә карап, үзәкләштерелгән су агызу системасы белән этаплап тәэмин итү мөмкинлеген күздә тоту тәкъдим ителә. Үзәкләштерелгән су агызу системасын булдыру буенча планлаштырыла торган чаралар территорияне планлаштыру документларын әзерләү стадиясендә билгеләнергә тиеш.

Өске агымны оештыру

3. Территорияне санитар чистарту

Татарстан Республикасының калдыклар, шул исәптән каты коммуналь калдыклар белән эш итү өлкәсендәге территориаль схема нигезләмәләре нигезендә калдыкларны чыгару Сарман районының Сарман авылы полигонына оештырылырга тиеш.

Сыек пычракларны септикларга яки тимер-бетон монолит выгребларга җыярга һәм ассенизация транспорты белән санитария-эпидемиология хезмәтләре күрсәткән урыннарга чыгарырга тәкъдим ителә. Өстәлә торган суның сыек калдыкларга нисбәте 1:1 гә тигез.

4. Җылылык белән тәэмин итү

Җирлектә үзәктән җылылык белән тәэмин итү юк. Биналарны җылыту ягулыкның төрле төрләрендә эшләүче индивидуаль җылыту системалары ярдәмендә башкарыла.

Үзәкләштерелгән җылылык белән тәэмин итү системасын үстерү күздә тотылмый.

5. Газ белән тәэмин итү

Үзәкләштерелгән газ белән тәэмин итү системасын үстерү күздә тотылмый.

6. Электр белән тәэмин итү

Үзәкләштерелгән электр белән тәэмин итү системасын үстерү күздә тотылмый

7. Зәгыйфь токлы челтәрләр

Проект гамәлдәге элемтә системаларыннан телефонлаштыру, телевидение һәм радиофикация системаларын 100% ка проектлауны тәкъдим итә. Ожидаемые конечные результаты реализации программы и оценка ее социально-экономической эффективности.

Программаны гамәлгә ашыруның нәтиҗәлелеген бәяләү, түбәндәге күрсәткечләргә ирешү кирәклеген исәпкә алып, 2025 ел мәгълүматлары белән чагыштыру нигезендә башкарыла:

- халыкны өзлексез эчәр су белән тәэмин итү;

- микробиологик күрсәткечләр буенча гигиена таләпләренә җавап бирми торган эчәр суның тикшерелгән пробаларының чагыштырма авырлыгын 2026 елга 0,5 кә кадәр киметү %;

- су белән тәэмин итү һәм ташландык суларны агызу коммуналь системаларының тузу дәрәҗәсе елына 5% ка кимү.

Программа чараларын гамәлгә ашырудан гомуми икътисадый нәтиҗәгә авырулар санын киметү, халыкның гомер озынлыгын арттыру, Саклаубаш авыл җирлеге территориясендә социаль-экологик хәлне яхшырту исәбенә ирешү күздә тотыла.

Программаны гамәлгә ашыру механизмы

Программаны гамәлгә ашыру Саклаубаш авыл җирлеге халкын коммуналь инфраструктураның сыйфатлы хезмәтләре белән тәэмин итүгә юнәлдерелгән программа чаралары комплексын үтәү юлы белән гамәлгә ашырыла

1. Саклаубаш авыл җирлеге башкарма комитеты:

- Саклаубаш авыл җирлегенең коммуналь инфраструктурасын комплекслы үстерү программасын эшли;

- коммуналь инфраструктураны комплекслы үстерү программасы нигезендә коммуналь комплекс оешмалары тарафыннан эшләнә торган инвестиция программалары проектларын формалаштыруга техник биремне раслый;

- коммуналь комплекс оешмалары тарафыннан әзерләнгән инвестиция программалары проектларының аларны формалаштыруга расланган техник задание шартларына туры килү-килмәвен һәм аны гамәлгә ашыру өчен кирәкле финанс ихтыяҗларын исәпләүнең нигезлелеген тикшерә;

- кулланучылар өчен бәяләргә (тарифларга) өстәмә күләме һәм коммуналь комплекс оешмасы товарларына һәм хезмәт күрсәтүләренә тарифларга тиешле өстәмә күләме турында, шулай ук коммуналь инфраструктура системасына тоташтыруга тариф күләмнәре турында тәкъдимнәр әзерли;

- кулланучылар өчен бәяләргә (тарифларга) тәкъдим ителә торган өстәмәне һәм коммуналь инфраструктура системасына тоташу тарифын исәпкә алып, коммуналь комплекс оешмалары товарларыннан һәм хезмәт күрсәтүләреннән файдаланучылар өчен файдалану мөмкинлегенә анализ ясый;

- коммуналь комплексны оештыруның инвестиция программасы проектын һәм әлеге коммуналь комплекс оешмасы тапшырган исәп-хисапларны раслау өчен муниципаль берәмлекнең закон чыгару органына җибәрә;

- коммуналь инфраструктураны үстерү максатларында коммуналь комплекс оешмалары белән әлеге оешманың расланган инвестиция программасын гамәлгә ашыру шартларын билгели торган шартнамәләр төзи;

- коммуналь комплекс оешмаларының инвестиция программалары үтәлешенә мониторинг үткәрә.

2. Җирлек башлыгы тарафыннан расланган һәм коммуналь инфраструктураны комплекслы үстерү программасы нигезендә эшләнгән техник бирем шартлары нигезендә Сарман муниципаль районының коммуналь комплексын оештыру:

- инвестиция программасы проектын һәм әлеге программаны гамәлгә ашыру өчен бер елга кирәкле финанс ихтыяҗларын исәпләүне әзерли;

- инвестиция программасының әзерләнгән проекты һәм аны гамәлгә ашыру өчен кирәкле финанс ихтыяҗларын исәпләү муниципаль берәмлекнең башкарма органына инвестиция программасы проектының аны формалаштыруга расланган техник бирем шартларына туры килүен һәм аны гамәлгә ашыру өчен кирәкле финанс ихтыяҗларын исәпләүнең нигезлелеген тикшерү өчен тапшыра;

- кирәк булган очракта бирелгән исәп-хисапларның, исәпләнгән финанс ихтыяҗларының тәкъдим ителгән инвестиция программасы проектына туры килмәвен яисә күрсәтелгән программа проектының аны эшләүгә техник биремгә туры килмәвен тикшерү нәтиҗәсендә ачыкланган;

- коммуналь инфраструктураны үстерү максатларында муниципаль берәмлекнең башкарма органы белән расланган инвестиция программасын гамәлгә ашыру шартларын билгели торган шартнамә төзи.

Коммуналь комплекс оешмалары тарафыннан коммуналь инфраструктура төзүгә һәм модернизацияләүгә алына торган акчалар:

- тоташтыруга тарифның тапкырчыгышына тигез булган һәм сорала торган йөкләнешне тоташтырган өчен түләүләр;

- кулланучылар өчен бәягә (тарифка) һәм кулланучыларга бер ел эчендә куелган хезмәт күләменә (җылылыкка, суга һ.б.) өстәмә арттыруга тигез.